

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 187 (XXXI) — Nr. 570

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 11 iulie 2019

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 412 din 20 iunie 2019 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011	2–10
★	
Opinie separată	11–13
HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI	
475. — Hotărâre pentru re aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții „Reabilitare clădire C4 — Pavilion central — Facultatea de Agricultură din cadrul Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară «Ion Ionescu de la Brad» din Iași”	13–14
ACTE ALE COLEGIULUI PSIHOLOGILOR DIN ROMÂNIA	
7. — Hotărâre pentru modificarea Normelor privind competențele profesionale, educația, formarea și atestarea profesională ale psihologilor cu drept de liberă practică, aprobate prin Hotărârea Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România nr. 1/2019	15–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 412**

din 20 iunie 2019

**referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru aprobarea
Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016
privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011**

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluținarea obiecției de neconstituționalitate a Legii pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, obiecție formulată de Președintele României.

2. Obiecția de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 3.173 din 19 aprilie 2019 și constituie obiectul Dosarului nr. 1.041A/2019.

3. În motivarea obiecției de neconstituționalitate se apreciază că legea supusă controlului de constituționalitate contravine prevederilor art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție, întrucât aceasta a fost adoptată, în procedura reexaminării, cu ignorarea Deciziei nr. 624 din 26 octombrie 2016 și a jurisprudenței constante a Curții Constituționale în ceea ce privește constatarea neconstituționalității în ansamblu a unei legi.

4. Se indică faptul că legea criticată a fost constatată ca fiind neconstituțională în ansamblul său prin Decizia Curții Constituționale nr. 624 din 26 octombrie 2016, prin raportare la dispozițiile art. 61 alin. (2) din Constituție.

5. Cu privire la efectul deciziilor Curții Constituționale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate *a priori*, atunci când este constatată neconstituționalitatea unei legi în ansamblul său, și nu doar a unor dispoziții din aceasta, instanța constituțională a stabilit, pe cale jurisprudențială, faptul că pronunțarea unei astfel de decizii are un efect definitiv cu privire la acel act normativ, consecința fiind încetarea procesului legislativ în privința respectivei reglementări. Totodată, în considerarea prevederilor art. 61 alin. (1) din Constituție, instanța constituțională a reținut că nu poate fi limitată competența de legiferare a Parlamentului cu privire la un anumit domeniu dacă legea astfel adoptată respectă exigențele Legii fundamentale. Prin urmare, opțiunea legiuitorului de a legifera în materia în care Curtea Constituțională a admis o sesizare de neconstituționalitate cu privire la o lege în ansamblul său presupune parcurgerea tuturor fazelor procesului legislativ prevăzut de Constituție și de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului (Decizia nr. 308 din 28 martie 2012, Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, Decizia nr. 619 din 11 octombrie 2016 sau Decizia nr. 432 din 21 iunie 2018).

6. Reexaminarea, așa cum este menționată în cuprinsul art. 147 alin. (2) din Constituție, vizează exclusiv punerea de acord cu decizia Curții a acelor dispoziții constatate neconstituționale dintr-o lege nepromulgată încă. Așadar,

procedura reexaminării nu poate fi aplicată când în discuție este un act normativ declarat neconstituțional în ansamblul său. Așa cum a arătat Curtea Constituțională în jurisprudența sa, în acest caz legiuitorul nu poate acoperi viciul de constituționalitate constat prin respectiva decizie de admitere prin procedura reexaminării, urmând a constata încetarea procesului legislativ, la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I, fără a fi necesară declanșarea unei proceduri parlamentare distincte în acest sens. Aceasta, deoarece însăși decizia Curții reprezintă, prin raportare la art. 147 alin. (4) din Constituție, temeiul pentru încetarea de drept a respectivului demers legislativ, la fel cum procedura reexaminării legii este deschisă de drept odată cu publicarea unei decizii prin care Curtea Constituțională constată neconstituționalitatea unor dispoziții dintr-o lege, în cadrul controlului de constituționalitate *a priori*. Mai departe, este opțiunea legiuitorului dacă decide să mai legifereze în respectiva materie sau nu, iar dacă își menține voința de reglementare, atunci trebuie să o facă *ab initio*, în cadrul unui nou proces legislativ, cu parcurgerea tuturor etapelor sale specifice: înregistrarea unei inițiative legislative, însoțită de expunerea de motive, solicitarea și obținerea avizelor necesare, procedura întocmirii rapoartelor în comisiile de specialitate ale fiecărei Camere, dezbaterile și votul din fiecare Cameră, potrivit competenței stabilite de art. 75 din Constituție. Această concluzie se impune prin prisma considerentelor de principiu reținute constant în jurisprudența Curții, potrivit cărora forța obligatorie care însoțește actele jurisdicționale ale Curții — deci și deciziile — se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină aceasta (a se vedea în acest sens Decizia nr. 414 din 14 aprilie 2010, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, Decizia nr. 727 din 9 iulie 2012 și Decizia nr. 1.039 din 5 decembrie 2012). Instanța constituțională a reținut totodată că nicio altă autoritate publică nu poate contesta considerentele de principiu rezultate din jurisprudența Curții Constituționale, aceasta fiind obligată să le aplice în mod corespunzător, respectarea deciziilor Curții Constituționale fiind o componentă esențială a statului de drept.

7. Se apreciază că toate aceste considerente se aplică *mutatis mutandis* și legilor de aprobare a unei ordonanțe a Guvernului din moment ce instanța constituțională a statuat prin Decizia nr. 76 din 30 ianuarie 2019 că „efectul juridic al prezentei decizii este circumscris art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală și jurisprudenței Curții în materie (...), astfel că Parlamentului îi revine obligația să constate încetarea de drept a procesului legislativ, ca urmare a constatării neconstituționalității legii, în integralitatea sa, iar, în ipoteza inițierii unui nou demers legislativ cu privire la același domeniu de reglementare, să se conformeze celor statuate prin decizia de față”.

8. Ținând seama de împrejurarea că prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016 Curtea Constituțională a constatat că Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 este neconstituțională în ansamblul său și de jurisprudența instanței constituționale în această materie,

Parlamentul avea obligația de a constata încetarea de drept a procedurii legislative inițiale în privința respectivei reglementări (legea de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016) și de a identifica soluția constituțională cu privire la soarta Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016, având în vedere că dispozițiile art. 115 alin. (7) teza întâi din Constituție impun ca Parlamentul să se pronunțe prin lege fie în sensul aprobării, fie în cel al respingerii unei ordonanțe a Guvernului.

9. Or, analizând forma legii transmise la promulgare, se constată că Parlamentul a decis să nu înceteze procesul legislativ în privința acestei reglementări și a considerat că Decizia Curții Constituționale nr. 624 din 26 octombrie 2016 a avut ca efect redeschiderea procedurii de reexaminare a legii, în vederea punerii de acord a prevederilor neconstituționale cu decizia instanței constituționale, în temeiul art. 147 alin. (2) din Constituție.

10. În măsura în care Curtea Constituțională va respinge ca neîntemeiate criticile de neconstituționalitate extrinsecă antereferte, se solicită instanței constituționale să analizeze și aspectele de neconstituționalitate referitoare la depășirea limitelor deciziei Curții Constituționale, cu nerespectarea dispozițiilor art. 147 alin. (2) din Constituție.

11. Astfel se arată că, în cazul de față, Parlamentul a eliminat unele texte, a adăugat unele noi și a operat modificări, fără ca acestea să fi făcut obiectul sesizării de neconstituționalitate și, în mod evident, contrar soluției dispuse de către instanța constituțională prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016. Examinând legea adoptată de Parlament în forma în care aceasta a fost retrimisă la promulgare, reiese că anumite texte din legea criticată au fost eliminate, iar altele au fost modificate, deși acestea nu au făcut obiectul sesizării de neconstituționalitate, în timp ce altele au fost introduse fără ca acestea să aibă vreo legătură cu forma inițială a legii sau să se fi regăsit în conținutul său, așa cum aceasta a fost supusă controlului de constituționalitate.

12. Intervenția legislativă de la articolul unic pct. 1 din legea criticată vizează modificarea articolului unic pct. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2016 referitor la introducerea unui nou articol, art. 146¹, după art. 146 din Legea nr. 1/2011, prin care stabilește că titlul de doctor încetează să mai producă efecte juridice din momentul comunicării dispoziției de retragere a acestuia. De asemenea, articolul unic pct. 2 din legea criticată prevede introducerea unui nou articol, art. 146², după art. 146¹, care prevede că diploma de doctor este revocată sau anulată prin hotărârea definitivă a unei instanțe judecătorești, iar prin derogare de la alin. (6) al art. 1 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 instituția emitentă introduce acțiunea în anulare a diplomei, în termen de un an de la data dispoziției de retragere a titlului de doctor. Or, cu privire la aceste noi reglementări — modificarea art. 146¹ și introducerea art. 146² — Parlamentul nu avea deschisă calea reexaminării, întrucât acestea nu numai că nu au făcut obiectul sesizării de neconstituționalitate și, prin urmare, nici al controlului Curții Constituționale, dar nu au făcut parte din forma inițială a legii supuse controlului de constituționalitate. În acest sens este și jurisprudența instanței constituționale care, prin Decizia nr. 515 din 24 noiembrie 2004, statuează, în legătură cu dispozițiile art. 147 alin. (2) din Constituție, că acestea se referă la reexaminarea unei legi sau a unor dispoziții legale a căror neconstituționalitate a fost constatată printr-o decizie a Curții Constituționale, pronunțată cu ocazia controlului de constituționalitate *a priori*, și că acest text limitează reluarea procesului legislativ de reexaminare numai cu privire la dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale de către Curtea Constituțională. În același sens se mai invocă Decizia nr. 75 din 30 ianuarie 2019, paragraful 48.

13. Curtea Constituțională a statuat, prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, că dispozițiile articolului unic pct. 11 [referitor la introducerea alin. (5⁴) la art. 168 din Legea nr. 1/2011], dispozițiile articolului unic pct. 13 [referitor la modificarea art. 168 alin. (7²) din Legea nr. 1/2011], precum și dispozițiile articolului unic pct. 17 (referitor la modificarea art. 170 în privința retragerii titlului de doctor/anularea diplomei) din legea supusă controlului de constituționalitate sunt neconstituționale și contravin art. 1 alin. (5) din Constituție. Chiar dacă legea transmisă la promulgare, după reexaminarea sa de către Parlament, ca urmare a deciziei Curții Constituționale, are ca obiect modificarea și introducerea unor dispoziții noi care au ca temă tocmai problematica retragerii titlului de doctor și revocarea sau anularea diplomei de doctor, se consideră că în privința art. 146¹ Parlamentul nu putea să intervină, deoarece acesta nu a fost supus controlului de constituționalitate. În acest caz, față de considerentele Deciziei nr. 624 din 26 octombrie 2016, reexaminarea putea viza cel mult intervenții asupra dispozițiilor modificatoare ale art. 168, respectiv ale art. 170 din Legea nr. 1/2011, iar în măsura în care se considera necesar, Parlamentul ar fi putut să opereze numai modificări corelative asupra art. 146¹ din Legea nr. 1/2011.

14. De asemenea, făcând abstracție de neconstituționalitatea în ansamblu, se învederează faptul că din legea criticată lipsesc dispozițiile cuprinse la articolul unic pct. 1—5, 7, 8, 12, 14—16, 18—23 referitoare la modificarea Legii nr. 1/2011, astfel cum acestea erau prevăzute în legea adoptată în prima fază, anterior realizării controlului de constituționalitate. Întrucât asupra acestor prevederi instanța de contencios constituțional nu s-a pronunțat prin efectuarea controlului de constituționalitate, se consideră că eliminarea acestora s-a făcut cu depășirea limitelor Deciziei Curții Constituționale.

15. Prin urmare, ca efect al depășirii de către Parlament a limitelor reexaminării, dispozițiile art. 147 alin. (2) din Constituție au fost încălcate. Mai mult decât atât, se consideră că, în acest mod, legea a fost adoptată cu ignorarea celor statuate prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016 și prin jurisprudența constantă a Curții Constituționale, înfrângând în acest mod caracterul obligatoriu al deciziilor instanței de contencios constituțional. Astfel, legea s-a adoptat prin înlăturarea efectului deciziei instanței constituționale, care este unul general obligatoriu, inclusiv pentru legiuitor. De aceea, ținând cont de aceste argumente, cât și de cele anterior expuse, se apreciază că legea criticată a fost adoptată și cu încălcarea art. 147 alin. (4) din Constituție.

16. În măsura în care Curtea Constituțională va respinge ca neîntemeiate criticile de neconstituționalitate extrinsecă antereferte, se solicită instanței constituționale să analizeze și aspectele de neconstituționalitate referitoare la încălcarea prevederilor art. 61 alin. (2) și ale art. 75 alin. (1) din Constituție.

17. Legea criticată a fost adoptată cu nesocotirea prevederilor art. 61 și ale art. 75 din Constituție, fiind încălcată competența primei Camere sesizate, Camera Deputaților, care nu a dezbătut textul și soluțiile adoptate de Senat. În forma adoptată, legea dedusă controlului de constituționalitate nesocotește și principiile constituționale în virtutea cărora o lege nu poate fi adoptată de o singură Cameră, legea fiind, cu aportul specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament.

18. În forma adoptată de Camera Deputaților, în calitate de primă Cameră competentă, articolul unic al legii supuse controlului de constituționalitate conținea un singur punct, prin care modifica dispozițiile art. 146¹ din Legea nr. 1/2011, în sensul stabilirii momentului de la care diploma de doctor încetează să mai producă efecte juridice, respectiv de la momentul pronunțării unei hotărâri definitive a unei instanțe judecătorești în acest sens. Cu ocazia adoptării legii criticate de către Camera decizională, Senatul introduce în Legea nr. 1/2011 un nou

articol, art. 146², potrivit căruia diploma de doctor este revocată sau anulată prin hotărârea definitivă a unei instanțe judecătorești. Totodată, la alin. (2) al acestui articol nou-introdus, se stabilește o derogare de la dispozițiile alin. (6) al art. 1 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 în sensul stabilirii obligației, iar nu a posibilității instituției emitente de a introduce acțiunea în anularea diplomei, în termen de un an de la data dispoziției de retragere a titlului de doctor. Așadar, în cazul de față, prima Cameră sesizată nu a avut ocazia să analizeze, să dezbată și să hotărască asupra soluțiilor legislative nou-introduse de Camera decizională.

19. Art. 75 din Constituție stabilește competențe de legiferare potrivit cărora fiecare dintre cele două Camere are, în cazurile expres stabilite, fie calitatea de primă Cameră sesizată, fie pe cea de Cameră decizională. Ținând seama de indivizibilitatea Parlamentului ca organ reprezentativ suprem al poporului român, Constituția nu permite adoptarea unei legi de către o singură Cameră, fără ca proiectul de lege să fi fost dezbătut și de cealaltă Cameră.

20. Curtea Constituțională a statuat că principiul bicameralismului izvorăște din art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție. În jurisprudența constituțională au fost stabilite două criterii esențiale (cumulative) pentru a se determina cazurile în care în procedura legislativă se încalcă principiul bicameralismului: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Chiar dacă aplicarea acestui principiu nu poate deturna rolul de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate (Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012), legiuitorul trebuie să țină cont de limitele impuse de principiul bicameralismului. În Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, Curtea a arătat că în Camera decizională se pot aduce modificări și completări propunerii legislative, dar Camera decizională nu poate însă modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator.

21. Mai mult, prin Decizia nr. 62 din 13 februarie 2018, Curtea Constituțională a statuat că în analiza respectării acestui principiu „trebuie avut în vedere (a) scopul inițial al legii, în sensul de voință politică a autorilor propunerii legislative sau de filosofie, de concepție originară a actului normativ; (b) dacă există deosebiri majore, substanțiale, de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului; (c) dacă există o configurație semnificativ diferită între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului”. De asemenea, Curtea Constituțională a stabilit, prin Decizia nr. 472 din 22 aprilie 2008, că: „Dezbaterea parlamentară a unui proiect de lege sau a unei propuneri legislative nu poate face abstracție de evaluarea acesteia în plenul celor două Camere ale Parlamentului nostru bicameral. Așadar, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce asupra proiectului de lege adoptat de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze, ceea ce contravine principiului bicameralismului (...) și competențelor stabilite pentru cele două Camere, potrivit art. 75 alin. (1) din Legea fundamentală.” Totodată, prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, Curtea Constituțională a statuat că art. 75 alin. (3) din Constituție, prin folosirea sintagmei „decide definitiv” cu privire la Camera decizională, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări. Curtea a subliniat că, în acest caz, Camera decizională nu poate însă

modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator.

22. În cazul de față, Senatul, adoptând în calitate de Cameră decizională legea criticată, a sustras dezbaterii și adoptării primei Camere sesizate completări care vizează aspecte importante ale legii, precum momentul de la care produce efecte retragerea titlului de doctor, modul de revocare sau anulare a diplomei de doctor ori derogarea expresă de la prevederile art. 1 alin. (6) din Legea nr. 554/2004 cu privire la stabilirea obligației în sarcina instituției emitente de a introduce acțiunea în anularea diplomei, ceea ce contravine art. 61 alin. (2) și art. 75 alin. (1) din Constituție. Așadar, între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului există o deosebire majoră de conținut juridic, care nu se limitează numai la soluții legislative asupra Legii nr. 1/2011, pe care prima Cameră nu le-a analizat, dar vizează și instituirea unei derogări în materia contenciosului administrativ — care nu făcea obiectul de reglementare al legii criticate. Prin raportare la cel de-al doilea criteriu, forma adoptată de prima Cameră are un singur articol, în timp ce aceea adoptată de Camera decizională are un articol unic, dar cu două puncte, configurația între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului fiind una semnificativ diferită. Astfel, forma legii adoptate de Senat introduce în Legea nr. 1/2011 dispoziții noi, care nu au fost avute în vedere de prima Cameră. În jurisprudența sa (Decizia nr. 62 din 13 februarie 2018), Curtea Constituțională a reținut existența unei configurații semnificativ diferite în situații asemănătoare, în care forma primei Camere sesizate conținea un articol unic, iar forma Camerei decizionale conținea două articole. În consecință, se apreciază că au fost încălcate dispozițiile art. 61 alin. (2) și ale art. 75 alin. (1) din Constituție.

23. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a-și exprima punctele lor de vedere.

24. **Președintele Camerei Deputaților** apreciază că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

25. Se consideră că Parlamentul, în procedura reexaminării, a avut în vedere obiectul acestei legi, acela de aprobare a unei ordonanțe de urgență, a ținut cont de declararea legii ca fiind neconstituțională, în integralitatea sa, a respectat forma inițială a proiectului de lege de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 și a adoptat legea cu respectarea rigorilor constituționale.

26. Astfel, proiectul legii de aprobare a ordonanței de urgență în discuție, în forma inițiatorului, prevedea un articol unic de aprobare a acesteia în forma prezentată de Guvern. Această formă reglementa modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, prin introducerea art. 146¹ și abrogarea literelor c) și d) din cuprinsul art. 324. Față de considerentele Deciziei nr. 624 din 26 octombrie 2016, în procedura reexaminării legii de aprobare a ordonanței, așa cum reține chiar autorul sesizării în privința art. 146¹, Parlamentul nu putea să intervină deoarece acesta nu a fost supus controlului de constituționalitate, iar, în măsura în care considera necesar, Parlamentul putea să opereze, în schimb, modificări corelative asupra art. 146¹. Totodată, au fost eliminate toate celelalte dispoziții din legea declarată neconstituțională, în ansamblul său, revenindu-se la forma inițială a ordonanței supuse aprobării prin lege.

27. Se apreciază că legea criticată respectă caracterul obligatoriu al Deciziei nr. 624 din 26 octombrie 2016, Parlamentul luând act de declararea neconstituționalității, în

integralitate, a legii de aprobare a ordonanței. Ca urmare a reexaminării, sunt păstrate doar dispozițiile art. 146¹ din forma inițială a textului ordonanței supuse aprobării prin lege, sunt eliminate toate celelalte dispoziții declarate neconstituționale și sunt introduse dispozițiile art. 146², articol de corelare cu art. 146¹, pentru clarificarea problematicei retragerii titlului de doctor și revocarea sau anularea diplomei de doctor. Așadar, Parlamentul a decis să identifice soluția de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016, ca urmare a procedurii de reexaminare, eliminând modificările aduse prin legea constatată neconstituțională, în ansamblul ei, și a respectat astfel Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016 și limitele procedurii reexaminării legii potrivit art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție.

28. Pornind de la premisa că legea este rezultatul aportului specific al fiecărei Camere, opera întregului Parlament, și din analiza comparativă a conținutului normativ al legii criticate prin sesizarea Președintelui României, se apreciază că modificările aduse legii de Camera decizională nu se circumscriu criteriilor esențiale stabilite de Curtea Constituțională pentru determinarea cazurilor în care, prin procedura legislativă, se încalcă principiul bicameralismului. Astfel, scopul inițial al legii, în sensul de voință politică, de filosofie, de concepție originară a actului normativ, din forma ordonanței supuse aprobării Parlamentului, nu este încălcat, întrucât forma finală a legii se circumscrie scopului avut în vedere prin adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, acela de clarificare și etapizare concretă a „acțiunilor de identificare a cazurilor de încălcare a standardelor de etică profesională, astfel încât sancțiunile să poată fi aplicate unitar și în conformitate cu prevederile legale”, având în vedere faptul că unele mecanisme prevăzute în Legea nr. 1/2011 pentru anularea actelor de studii, prin decizii definitive ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, erau considerate a fi în contradicție cu Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, iar modificările propuse nu au în vedere anularea actului administrativ, ci retragerea și încetarea efectelor pentru viitor, astfel cum reiese din expunerea de motive a ordonanței în discuție. Se subliniază că nu există deosebiri majore, substanțiale, de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului, întrucât textul adoptat are același obiect de reglementare, respectiv retragerea titlului de doctor și revocarea sau anularea diplomei de doctor. Nu există o configurație semnificativ diferită între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului, întrucât ambele forme reglementează modificări și completări ale dispozițiilor cu privire la diplome, reglementate în secțiunea a 8-a a Legii educației naționale nr. 1/2011, fiind introduse după art. 146. Deși textul legii adoptat de Camera decizională este modificat față de textul inițial adoptat de Camera de reflecție, se consideră că modificarea nu este una de natură să modifice substanțial obiectul de reglementare și configurația legii adoptate sau să încalce voința politică a inițiatorului, Guvernul României. Prin urmare, legea criticată nu încalcă principiul bicameralismului.

29. În concluzie, legea criticată nu încalcă art. 61 alin. (2), art. 75 alin. (1) și art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție, întrucât, pe de o parte, respectă limitele Deciziei Curții Constituționale nr. 624 din 26 octombrie 2016, prin eliminarea tuturor modificărilor aduse prin forma inițială a legii și aprobarea corespunzătoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016, potrivit art. 115 alin. (7) din Constituție, iar, pe de altă parte, ca efect al reluării procedurii legislative, Parlamentul a reexaminat dispozițiile legii supuse controlului de constituționalitate, aprobând Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2016, iar pentru clarificarea problematicei retragerii titlului de doctor și revocarea sau anularea diplomei de doctor, avute în vedere prin obiectul de reglementare, au fost modificate

dispozițiile art. 146¹, așa cum au fost reglementate inițial de ordonanță, și au fost introduse dispozițiile art. 146², fără a se modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația proiectului de lege, neavând consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator.

30. **Președintele Senatului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

31. Curtea, din oficiu, a preschimbât, în temeiul art. 230 din Codul de procedură civilă coroborat cu art. 14 din Legea nr. 47/1992, termenul de judecată inițial fixat de la data de 12 iunie 2019 la data de 20 iunie 2019, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctul de vedere al președintelui Camerei Deputaților, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

32. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție, precum și ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, republicată, cu modificările și completările ulterioare, să soluționeze obiecția de neconstituționalitate.

33. **Obiectul controlului de constituționalitate** îl constituie Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, care are următorul cuprins:

„Articol unic. — Se aprobă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4 din 2 martie 2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 182 din 10 martie 2016, cu următoarele modificări și completări:

1. La articolul unic punctul 1, articolul 146¹ va avea următorul cuprins:

«Art. 146¹. — Titlul de doctor încetează să mai producă efecte juridice din momentul comunicării dispoziției de retragere a acestuia.»

2. La articolul unic după punctul 1, se introduce un nou punct, pct. 11, cu următorul cuprins:

«11. După articolul 146¹ se introduce un nou articol, art. 146², cu următorul cuprins:

Art. 146². — (1) Diploma de doctor este revocată sau anulată prin hotărârea definitivă a unei instanțe judecătorești.

(2) Prin derogare de la dispozițiile alin. (6) al art. 1 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, instituția emitentă introduce acțiunea în anularea diplomei, în termen de un an de la data dispoziției de retragere a titlului de doctor.»

34. Textele constituționale invocate în susținerea obiecției de neconstituționalitate sunt cele ale art. 61 alin. (2) privind structura Parlamentului, art. 75 alin. (1) privind sesizarea Camerelor și art. 147 alin. (2) și (4) privind efectele deciziilor Curții Constituționale.

(1) Parcurusul legislativ al legii analizate

35. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 182 din 10 martie 2016. Proiectul de lege de aprobare a acesteia a fost adoptat, cu amendamente, de Camera Deputaților la 6 aprilie 2016, iar de Senat la 9 mai 2016. La data de 10 mai 2016, legea a fost depusă la secretarul general pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității acesteia, a fost trimisă la promulgare în data de 12 mai 2016, iar la 31 mai 2016, Președintele României a formulat cerere de reexaminare.

36. Proiectul de lege de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016, cu amendamente, nu a întrunit majoritatea de vot necesară pentru adoptare la Camera

Deputaților [20 septembrie 2016]. La 10 octombrie 2016, Senatul a respins cererea de reexaminare și a adoptat legea în forma sa inițială. La data de 11 octombrie 2016, legea a fost depusă la secretarul general pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității acesteia, a fost trimisă la promulgare în data de 13 octombrie 2016. La 13 octombrie 2016, Guvernul și 26 de senatori au sesizat Curtea Constituțională.

37. Prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 937 din 22 noiembrie 2016, Curtea Constituțională a admis obiecția de neconstituționalitate formulată și a constatat că Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 este neconstituțională, în ansamblul său.

38. În procesul de punere de acord a legii cu decizia Curții Constituționale, conform art. 147 alin. (2) din Constituție, prima Cameră sesizată, respectiv Camera Deputaților, a adoptat legea, cu amendamente, la data de 11 aprilie 2017. Legea astfel adoptată a fost transmisă Senatului, în calitate de Cameră decizională. La data de 1 aprilie 2019, Senatul a adoptat legea, cu amendamente.

39. La data de 8 aprilie 2019, legea a fost depusă la secretarul general pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității legii. La data de 10 aprilie 2019, legea a fost trimisă la Președintele României spre promulgare. La data de 19 aprilie 2019, Curtea Constituțională a fost sesizată cu prezenta obiecție de neconstituționalitate.

(2) Admisibilitatea obiecției de neconstituționalitate

40. Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate formulată îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție, atât sub aspectul obiectului său, fiind vorba de o lege adoptată și nepromulgată, cât și sub cel al titularului dreptului de sesizare, aceasta fiind formulată de Președintele României.

41. Cu privire la termenul în care poate fi sesizată instanța de contencios constituțional, potrivit art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, acesta este de 5 zile de la data depunerii legii adoptate la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, respectiv de 2 zile, începând de la același moment, dacă legea a fost adoptată în procedură de urgență. Totodată, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție, instanța constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art. 77 alin. (1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de Parlament, iar, potrivit art. 77 alin. (3) din Constituție, în termen de cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare. În cauză, Curtea reține că, în urma reexaminării realizate potrivit art. 147 alin. (2) din Constituție, la data de 8 aprilie 2019, legea a fost depusă la secretarul general pentru exercitarea dreptului de sesizare asupra constituționalității legii, iar la data de 10 aprilie 2019, a fost trimisă la Președintele României spre promulgare. Curtea Constituțională a fost sesizată cu prezenta obiecție de neconstituționalitate la data de 19 aprilie 2019, aceasta fiind, așadar, formulată în termenul de 10 zile prevăzut de art. 77 alin. (3) din Constituție. În consecință, Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate este admisibilă sub aspectul respectării termenului în care poate fi sesizată instanța constituțională.

42. Curtea mai reține că legea criticată în varianta sa redacțională din 10 octombrie 2016 a fost constatată ca fiind neconstituțională în ansamblul său prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016. În urma reexaminării realizate, Parlamentul și-a menținut poziția de aprobare a ordonanței de urgență, a eliminat prevederile introduse în procedura parlamentară inițială și a introdus noi dispoziții normative, sub forma unui articol unic.

În jurisprudența sa, Curtea a reținut că „reexaminarea realizată conform art. 147 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia «în cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale», presupune deschiderea de drept a procedurii de reexaminare a legii de către Parlament pentru punerea de acord a prevederilor neconstituționale cu decizia Curții Constituționale, în temeiul art. 147 alin. (2) din Constituție. În cadrul acestei proceduri, Parlamentul poate modifica și alte prevederi legale numai dacă acestea se găsesc într-o legătură indisolubilă cu dispozițiile declarate ca fiind neconstituționale, pentru a asigura caracterul unitar al reglementării, și, în măsura în care se impune, va recorela celelalte dispoziții ale legii ca operațiune de tehnică legislativă, fără a putea aduce alte modificări de substanță legii în cauză” (Decizia nr. 33 din 23 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 146 din 15 februarie 2018, paragraful 187). De aceea, în măsura în care un text legal nu a format obiectul reexaminării în procedura de punere de acord a dispozițiilor constatate ca fiind neconstituționale cu decizia de neconstituționalitate, el nu poate forma obiectul controlului de constituționalitate a legii reexaminată (a se vedea Decizia nr. 252 din 19 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 399 din 9 mai 2018, paragraful 129, sau Decizia nr. 334 din 10 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 455 din 31 mai 2018, paragraful 32). Întrucât criticile de neconstituționalitate vizează aspecte intervenite în cursul procesului de reexaminare a legii, obiecția de neconstituționalitate este admisibilă.

(3) Analiza obiecției de neconstituționalitate

43. Examinând obiecția de neconstituționalitate, Curtea constată că obiectul controlului de constituționalitate îl constituie o lege de aprobare a unei ordonanțe de urgență, ceea ce, prin prisma analizării criticilor de neconstituționalitate extrinsecă formulate, relevă o situație particulară, care impune o necesară coroborare a dispozițiilor constituționale ale art. 74 alin. (3) și ale art. 115 alin. (4)—(8). Potrivit art. 115 alin. (4) din Constituție, Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora. Ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbateră în procedură de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României, iar ordonanțele de urgență cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege [art. 115 alin. (5) și (7) din Constituție]. Ordonanța de urgență este un act normativ ce permite Guvernului să facă față unei situații extraordinare (Decizia nr. 34 din 17 februarie 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 88 din 25 februarie 1998, sau Decizia nr. 68 din 27 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 181 din 14 martie 2017, paragraful 74), iar aprobarea acesteia de către Parlament, în procedură de urgență, este obligatorie, tocmai pentru că adoptarea sa a survenit ca urmare a unei delegări legislative acordate direct prin art. 115 alin. (4) din Constituție, astfel încât se impune controlul parlamentar asupra activității de legiferare delegată Guvernului, în temeiul art. 61 alin. (1) din Constituție. De altfel, pentru a garanta statutul Parlamentului de unică autoritate legiuitoare a țării, legiuitorul constituant a condiționat intrarea în vigoare a ordonanței de urgență de declanșarea controlului parlamentar asupra activității de legiferare delegată, prevăzând obligația Guvernului de a o depune spre dezbateră în procedură de urgență la Camera competentă să fie sesizată (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 68 din 27 februarie 2017, paragraful 88, sau Decizia nr. 366 din 25 iunie 2014, paragraful 37). Curtea a statuat că depunerea ordonanței de

urgență la Parlament constituie o condiție a existenței actului normativ, astfel că, după ce adoptă ordonanța de urgență, Guvernul, în temeiul art. 115 alin. (4) și (5) din Constituție, trimite Camerei Parlamentului competente să fie sesizată proiectul de lege privind aprobarea respectivei ordonanțe (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 366 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 644 din 2 septembrie 2014, paragraful 38). Întrucât depunerea de către Guvern a ordonanței de urgență la Parlament este o condiție pentru existența juridică a înseși ordonanței de urgență adoptate — care poate fi publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, și poate intra în vigoare doar dacă Guvernul a procedat în sensul indicat —, în lipsa îndeplinirii acestei condiții *ad validitatem*, ordonanța de urgență este un act inexistent, care nu poate produce niciun fel de efecte juridice și nu poate forma obiectul activității legislative a Parlamentului, potrivit art. 115 alin. (5), (7) sau (8) din Constituție. Rezultă că *supunerea ordonanței de urgență spre aprobare Parlamentului reprezintă o formă de control parlamentar asupra activității de legiferare delegată Guvernului*.

44. Momentul depunerii ordonanței de urgență este acela al înregistrării sesizării care are ca obiect proiectul de lege privind aprobarea ordonanței de urgență, înaintat în original, la Biroul permanent al Camerei competente, potrivit art. 75 alin. (1) din Constituție (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 366 din 25 iunie 2014, paragraful 41). Rezultă că aparține Guvernului competența exclusivă de a depune un astfel de proiect de lege. În sine, având în vedere că depunerea ordonanței de urgență este o condiție de validitate a acesteia și că ordonanța de urgență, după depunerea sa, se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare, devenind parte a dreptului pozitiv, Curtea constată că depunerea ordonanței de urgență, prin sesizarea Parlamentului cu proiectul de lege de aprobare a acesteia, este un act *uno actu*, irevocabil și irepetabil al Guvernului, ceea ce produce desesizarea Guvernului de această obligație constituțională, drept care acest act este unic și se poate îndeplini, așadar, o singură dată. Curtea subliniază că niciun alt titular al dreptului la inițiativă legislativă nu are competența de a iniția o lege de aprobare a unei ordonanțe de urgență. Prin urmare, numai după ce Guvernul a sesizat Parlamentul cu proiectul de lege de aprobare a ordonanței de urgență, realizându-se, astfel, depunerea ordonanței de urgență în sensul art. 115 alin. (5) din Constituție, acesta din urmă trebuie să se pronunțe asupra ordonanței de urgență prin adoptarea unei legi de aprobare sau de respingere, după caz.

45. În acest context, Curtea reține că admiterea unei obiecții de neconstituționalitate cu privire la legea de aprobare a ordonanței de urgență comportă o dublă perspectivă. Prima perspectivă vizează viciul de neconstituționalitate ce privește însăși adoptarea ordonanței de urgență sau conținutul normativ al acesteia, după caz, sens în care criticile de neconstituționalitate extrinsecă sunt raportate, în principiu, la art. 1 alin. (4) coroborat cu art. 61 alin. (1) sau art. 115 alin. (4) — (6) din Constituție (a se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 255 din 11 mai 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 16 iunie 2005, Decizia nr. 249 din 19 aprilie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 456 din 31 mai 2018, sau Decizia nr. 214 din 9 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 435 din 3 iunie 2019), iar cele de neconstituționalitate intrinsecă țin, în mod exclusiv, de conținutul normativ al ordonanței de urgență (a se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 95 din 8 februarie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 177 din 23 februarie 2006). Cea de-a doua perspectivă vizează viciul de neconstituționalitate ce privește adoptarea legii de aprobare a ordonanței de urgență sau conținutul normativ propriu al acestei

legi, după caz, sens în care criticile de neconstituționalitate extrinsecă sunt raportate, în principiu, la art. 61, 67, 75 sau 76 din Constituție referitoare la principiul bicameralismului, cvorumul de prezență, majoritatea de vot cerută, calificarea legii ca fiind ordinară sau organică, ordinea de sesizare a celor două Camere ale Parlamentului (a se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 312 din 9 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 581 din 9 iulie 2018, sau Decizia nr. 76 din 30 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 217 din 20 martie 2019), iar cele de neconstituționalitate intrinsecă țin, în mod exclusiv, de conținutul normativ propriu al legii de aprobare a ordonanței de urgență (a se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 593 din 14 septembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 886 din 4 noiembrie 2016). În consecință, prin prisma primei perspective antereferte, neconstituționalitatea ordonanței de urgență sau a unor dispoziții din aceasta determină întotdeauna neconstituționalitatea legii de aprobare a acesteia, în ansamblu sau în parte, după caz (a se vedea, în acest sens, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 584 din 13 iunie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 457 din 6 iulie 2007, Decizia nr. 421 din 9 mai 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 367 din 30 mai 2007, Decizia nr. 1.008 din 7 iulie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 507 din 23 iulie 2009, Decizia nr. 738 din 19 septembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 690 din 8 octombrie 2012, Decizia nr. 55 din 5 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 136 din 25 februarie 2014, sau Decizia nr. 214 din 9 aprilie 2019, paragraful 43, sau Decizia nr. 95 din 8 februarie 2006), în schimb, în condițiile celei de-a doua perspective, neconstituționalitatea legii de aprobare a ordonanței de urgență nu determină și neconstituționalitatea ordonanței de urgență.

46. Cu privire la această din urmă perspectivă, care face obiectul cauzei de față, Curtea reține că, de principiu, proiectul legii de aprobare a ordonanței de urgență cuprinde un articol unic de aprobare a ordonanței de urgență, însă conținutul propriu al legii poate fi modelat în cadrul procedurii parlamentare de adoptare a acesteia, prin depunerea și aprobarea unor amendamente. Prin urmare, viciul de neconstituționalitate extrinsecă vizează procedura parlamentară de adoptare a legii, în timp ce viciul de neconstituționalitate intrinsecă poate privi textele amendamentelor astfel admise și aprobate, care au devenit parte a corpului legii. Astfel, aceste vicii de neconstituționalitate nu țin nici de adoptarea ordonanței de urgență și nici de conținutul normativ propriu al acesteia, astfel cum a fost adoptat de Guvern.

47. În ceea ce privește efectele procedurale ale deciziilor Curții Constituționale, pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate *a priori*, prin care se constată neconstituționalitatea în ansamblu a unei legi de aprobare a ordonanței de urgență în condițiile paragraful 46 din prezenta decizie, Curtea, prin Decizia nr. 76 din 30 ianuarie 2019, paragraful 42, a statuat că „efectul juridic al prezentei decizii (de constatare a neconstituționalității unei legi de aprobare a ordonanței de urgență — s.n.) este circumscris art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală și jurisprudenței Curții în materie (...) astfel că Parlamentului îi revine obligația să constate încetarea de drept a procesului legislativ, ca urmare a constatării neconstituționalității legii, în integralitatea sa, iar, în ipoteza inițierii unui nou demers legislativ cu privire la același domeniu de reglementare, să se conformeze celor statuate prin decizia de față”. Prin urmare, întrucât proiectul de lege de aprobare a ordonanței de urgență este înregistrat la Parlament conform art. 115 alin. (5) din Constituție, constatarea încetării de drept a procesului legislativ nu presupune derularea unui nou proces legislativ prin înregistrarea din nou a proiectului de lege de

aprobare a ordonanței de urgență la Biroul permanent al Camerei competente, ci păstrarea proiectului de lege de aprobare a ordonanței de urgență cu care a fost sesizat Biroul permanent al Camerei competente, eliminarea aportului normativ propriu al celor două Camere din conținutul legii adoptate și reluarea procesului legislativ de la momentul înregistrării proiectului de lege, cu conținutul pe care acesta îl avea la acel moment. Parlamentul este dator ca, în cazul anterferit, să reia procesul legislativ în condițiile descrise, astfel încât Biroul permanent, luând act de decizia Curții Constituționale, urmează să o trimită comisiilor parlamentare.

48. Curtea subliniază că decizia sa de admitere a obiecției de neconstituționalitate și de constatare a neconstituționalității legii de aprobare a ordonanței de urgență în ansamblul său nu poate produce desesizarea Parlamentului, întrucât, pe de o parte, ordonanța de urgență și-ar pierde existența juridică din moment ce aceasta nu mai poate fi considerată ca fiind depusă în mod valid la Parlament, iar, pe de altă parte, consecințele neconstituționalității modului de desfășurare a procedurii parlamentare sau a conținutului amendamentelor admise în faza parlamentară a adoptării legii de aprobare s-ar reflecta asupra ordonanței de urgență deja aflate în vigoare. Mai mult, s-ar ajunge la sancționarea Guvernului pentru erorile de apreciere ale Parlamentului, ceea ce nu poate fi acceptat.

49. Astfel, în ipoteza analizată, este de domeniul evidenței că reluarea procesului legislativ nu vizează și actul înregistrării proiectului legii de aprobare a ordonanței de urgență, acesta rămânând valabil înregistrat. În schimb, nici opțiunea legislativă de adoptare a legii de aprobare și nici amendamentele admise în varianta redacțională inițială a legii de aprobare *nu rămân câștigate, urmând a se relua toate etapele procesului legislativ ulterioare momentului înregistrării proiectului de lege de aprobare a ordonanței de urgență*. De aceea, spre deosebire de inițiativele legislative întemeiate numai pe art. 74 din Constituție în privința cărora încetarea de drept a procesului legislativ echivalează cu desesizarea Parlamentului, semnificația încetării de drept a procesului legislativ menționată în Decizia nr. 76 din 30 ianuarie 2019, în ipoteza specifică a inițiativei legislative întemeiate pe aplicarea coroborată a art. 74 alin. (3) și art. 115 alin. (4)—(8) din Constituție, este aceea că Parlamentul, în cadrul reexaminării, rămâne sesizat în continuare cu proiectul de lege de aprobare a ordonanței de urgență transmis de Guvern. În cadrul reexaminării revine Parlamentului obligația de a relua procesul legislativ, obligație care, desigur, exclude *in terminis* sesizarea sa cu legea de aprobare a ordonanței de urgență. Prin urmare, în aceste condiții, Parlamentul, cu respectarea deciziei Curții Constituționale, poate, prin lege, fie să aprobe pur și simplu, fie să aprobe cu modificările și completările pe care le consideră oportune, fie să respingă ordonanța de urgență.

50. Din cele de mai sus rezultă că, în ipoteza legii de aprobare a ordonanței de urgență, ori de câte ori un motiv de neconstituționalitate extrinsecă/intrinsecă determină neconstituționalitatea acesteia în ansamblu, Parlamentul rămâne sesizat cu proiectul de lege de aprobare a ordonanței de urgență, având obligația de a reexamina, potrivit art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție, legea/dispozițiile legii pentru punerea ei/lor de acord cu decizia de neconstituționalitate, ceea ce presupune reluarea procesului legislativ de la etapa subsecventă înregistrării proiectului de lege de aprobare a ordonanței de urgență; în schimb, ori de câte ori un motiv de neconstituționalitate intrinsecă determină neconstituționalitatea anumitor prevederi ale legii de aprobare a unei ordonanțe de urgență, deși Parlamentul rămâne sesizat cu proiectul de lege de aprobare a ordonanței de urgență, reexaminarea reglementată de art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție presupune

doar reluarea procesului legislativ numai în privința aspectelor de neconstituționalitate constatate. *Eadem ratio*, ori de câte ori un motiv de neconstituționalitate extrinsecă determină neconstituționalitatea legii de aprobare a unei ordonanțe de urgență în ansamblu, iar Curtea constată și neconstituționalitatea în parte a acesteia pe motive de neconstituționalitate intrinsecă, Parlamentul rămâne sesizat cu proiectul de lege de aprobare a ordonanței de urgență, având obligația de a reexamina, potrivit art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție, legea/dispozițiile legii pentru punerea ei de acord cu decizia de neconstituționalitate, ceea ce presupune reluarea procesului legislativ de la etapa subsecventă înregistrării proiectului de lege de aprobare a ordonanței de urgență. În toate ipotezele enunțate legiuitorul rămâne în continuare sesizat cu proiectul de lege de aprobare a ordonanței de urgență, în forma transmisă de Guvern, și trebuie să respecte cele statuate în decizia Curții Constituționale atât în privința aspectelor de neconstituționalitate extrinsecă, cât și a celor de natură intrinsecă.

51. Raportat la cauza de față, Curtea constată că legea de aprobare a ordonanței de urgență a fost constatată ca fiind neconstituțională — în ansamblul său — prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, decizie prin care au fost admise atât critici de neconstituționalitate extrinsecă raportate la art. 61 privind principiul bicameralismului, cât și critici de neconstituționalitate intrinsecă privind articolul unic pct. 6, pct. 9—11, 13 și 17 din lege. În acest context rezultă că, întrucât dispozitivul deciziei referindu-se la neconstituționalitatea legii de aprobare a ordonanței de urgență în ansamblul său, se impunea reexaminarea legii, respectiv păstrarea proiectului de lege de aprobare a ordonanței de urgență cu care a fost sesizat Biroul permanent al Camerei competente, eliminarea aportului normativ propriu al celor două Camere din conținutul legii adoptate și reluarea procesului legislativ de la momentul înregistrării proiectului de lege, cu conținutul pe care acesta îl avea la acel moment. În consecință, întrucât reexaminarea s-a realizat prin reluarea procedurii legislative, în condițiile anterferite, aspect demonstrat prin faptul că noul conținut normativ al legii de aprobare a ordonanței de urgență a fost configurat prin adoptarea unor noi amendamente față de cele inițiale, Curtea constată că legea criticată nu încalcă art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție.

52. Având în vedere considerentele expuse mai sus, nu se poate accepta susținerea autorului obiecției de neconstituționalitate în sensul că neconstituționalitatea legii de aprobare a ordonanței de urgență în ansamblul său trebuie să ducă *ex post* la parcurgerea următoarelor etape, respectiv: „înregistrarea unei inițiative legislative, însoțită de expunerea de motive, solicitarea și obținerea avizelor necesare, procedura întocmirii rapoartelor în comisiile de specialitate ale fiecărei Camere, dezbaterile și votul din fiecare Cameră, potrivit competenței stabilite de art. 75 din Constituție”. Curtea constată că premisa de la care se pleacă este falsă, întrucât aceasta nu ține cont de regimul juridic al legii de aprobare a unei ordonanțe de urgență. Astfel, odată ce proiectul de lege de aprobare a ordonanței de urgență a fost înregistrat la Parlament, se realizează și depunerea ordonanței de urgență a Guvernului, potrivit art. 115 alin. (5) din Constituție, condiție *ad validitatem* pentru intrarea sa în vigoare. Cele două operațiuni — înregistrarea proiectului de lege de aprobare a ordonanței de urgență și depunerea ordonanței de urgență — au natură legislativă și nu pot fi disociate. De aceea, proiectul de lege de aprobare a ordonanței de urgență este intrinsec legat de intrarea în vigoare a ordonanței de urgență, fiind expresia dispozițiilor art. 74 alin. (3) și art. 115 alin. (5) din Constituție, astfel încât actul depunerii sale este unic, irevocabil și irepetabil.

53. Curtea subliniază că ipoteza analizată în prezenta cauză diferă în mod fundamental de cea existentă în cauzele care au format obiectul Deciziei nr. 432 din 21 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 575 din 6 iulie 2018, și al Deciziei nr. 22 din 16 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 131 din 19 februarie 2019, ale căror considerente cuprinse în paragraful 38, respectiv paragraful 27 sunt invocate în mod implicit de autorul obiecției de neconstituționalitate. Astfel, în cauza de față, obiect al controlului de constituționalitate îl constituie o lege de aprobare a unei ordonanțe de urgență, adoptată ca urmare a unei inițiative guvernamentale, întemeiată pe art. 74 alin. (3) coroborat cu art. 115 alin. (4)—(8) din Constituție, inițiativă care, în mod automat, însoțește ordonanța de urgență, fiind un aspect esențial și specific al delegării legislative. În schimb, prin cele două decizii menționate Curtea s-a pronunțat în legătură cu o lege adoptată ca urmare a unei inițiative parlamentare, respectiv guvernamentale, întemeiate în mod exclusiv pe art. 74 din Constituție, inițiativă care ține de opțiunea fiecărui titular al dreptului la inițiativă legislativă, neavând nicio tangență cu delegarea legislativă.

54. Cu privire la critica de neconstituționalitate extrinsecă privind depășirea limitelor reexaminării, Curtea constată că, în ipoteza specifică a constatării neconstituționalității legii de aprobare a ordonanței de urgență în ansamblul său, reexaminarea reglementată de art. 147 alin. (2) din Constituție presupune reluarea procesului legislativ de la etapa subsecventă înregistrării proiectului de lege de aprobare a ordonanței de urgență. În aceste condiții, Parlamentul are competența fie de a aproba, fie de a aproba cu modificări și completări, fie de a respinge ordonanța de urgență. Prin urmare, în cauză, Curtea reține că, prin Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, a constatat atât neconstituționalitatea extrinsecă a legii, cât și neconstituționalitatea intrinsecă a unor prevederi punctuale ale acesteia, astfel încât reexaminarea nu a fost limitată numai la prevederile legale punctuale constatate ca fiind neconstituționale, ci, având în vedere neconstituționalitatea extrinsecă a legii, Parlamentul a fost obligat să reia în totalitate procesul legislativ de la etapa subsecventă înregistrării proiectului de lege de aprobare a ordonanței de urgență. În consecință, Curtea constată că nu este incidentă jurisprudența sa referitoare la limitele procedurii de reexaminare (a se vedea, cu titlu exemplificativ Decizia nr. 63 din 13 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 201 din 6 martie 2018).

55. Cu privire la criticile de neconstituționalitate extrinsecă potrivit cărora legea contestată ar fi fost adoptată cu nesocotirea prevederilor art. 61 alin. (2) și ale art. 75 din Constituție, fiind încălcată competența primei Camere sesizate, cea a Camerei Deputaților, care nu ar fi dezbătut textul și soluțiile adoptate de Senat, Curtea constată că acestea sunt neîntemeiate.

56. Pe cale jurisprudențială, Curtea a stabilit două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care, prin procedura legislativă, se încalcă principiul bicameralismului. Acestea constau, pe de o parte, în existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, în existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Întrunirea cumulativă a celor două criterii este de natură a afecta principiul constituțional care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ (Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I,

nr. 358 din 28 mai 2009, Decizia nr. 413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, Decizia nr. 1.533 din 28 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 20 decembrie 2011, Decizia nr. 62 din 7 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 161 din 3 martie 2017, paragraful 29, Decizia nr. 89 din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 13 aprilie 2017, paragraful 54, sau Decizia nr. 377 din 31 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 586 din 21 iulie 2017, paragraful 44).

57. Stabilind limitele principiului bicameralismului, Curtea a apreciat că aplicarea acestui principiu nu poate avea ca efect deturnarea rolului de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate, în sensul că aceasta ar fi Camera care ar fixa în mod definitiv conținutul proiectului sau al propunerii legislative (și, practic, conținutul normativ al viitoarei legi), ceea ce are drept consecință faptul că cea de-a doua Cameră, Camera decizională, nu va avea posibilitatea să modifice ori să completeze legea adoptată de Camera de reflecție, ci doar să o aprobe sau să o respingă. Sub aceste aspecte este de netăgăduit că principiul bicameralismului presupune atât conlucrarea celor două Camere în procesul de elaborare a legilor, cât și obligația acestora de a-și exprima prin vot poziția cu privire la adoptarea legilor (Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, Decizia nr. 89 din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 13 aprilie 2017, paragraful 55). Bicameralismul nu înseamnă însă ca ambele Camere să se pronunțe asupra unei soluții legislative identice, în Camera decizională putând exista abateri inerente de la forma adoptată de Camera de reflecție, desigur, fără schimbarea obiectului esențial al proiectului de lege/prounerii legislative. A nega posibilitatea Camerei decizionale de a se îndepărta de la forma votată în Camera de reflecție ar însemna limitarea rolului său constituțional, iar caracterul decizional atașat acesteia devine iluzoriu. S-ar ajunge la un veritabil mimetism, în sensul că cea de-a doua Cameră se va identifica, în ceea ce privește activitatea sa legislativă, cu prima Cameră, neputându-se îndepărta în niciun fel de la soluțiile legislative pentru care a optat prima Cameră, ceea ce este contrar, până la urmă, chiar ideii de bicameralism. Prin urmare, nu se poate susține încălcarea principiului bicameralismului, atât timp cât legea adoptată de Camera decizională se referă la aspectele principale pe care le-a avut în vedere propunerea/proiectul de lege în forma sa însușită de Camera de reflecție. În acest sens, modificările aduse formei adoptate de Camera de reflecție trebuie să cuprindă o soluție legislativă care păstrează concepția de ansamblu a acesteia și să fie adaptate în mod corespunzător, prin stabilirea unei soluții legislative alternative/complementare care nu se abate de la forma adoptată de Camera de reflecție, în condițiile în care aceasta este mai cuprinzătoare sau mai bine articulată în cadrul ansamblului legii, cu realizarea anumitor coroborări inerente oricărei modificări (Decizia nr. 765 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 134 din 21 februarie 2017, paragrafele 37 și 38, sau Decizia nr. 377 din 31 mai 2017, paragraful 45).

58. Curtea a stabilit că art. 75 alin. (3) din Constituție, folosind sintagma „*decide definitiv*” cu privire la Camera decizională, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări.

Curtea a subliniat că, în acest caz, Camera decizională nu poate însă modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator (Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, paragraful 34, Decizia nr. 89 din 28 februarie 2017, paragraful 56, Decizia nr. 377 din 31 mai 2017, paragraful 46, sau Decizia nr. 392 din 6 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 9 iulie 2018, paragrafele 41—43).

59. Raportat la cauza de față, Curtea constată că eforturile legislative ale celor două Camere ale Parlamentului au vizat procedura de retragere a titlului/diplomei de doctor. Concepția de ansamblu a celor două forme adoptate în cele două Camere este aceea că anularea/încetarea efectelor diplomei de doctor se face prin mijlocirea unei hotărâri judecătorești. Este adevărat că cele două forme diferă, însă Camera decizională este în drept să adopte o reglementare, care, neschimbând filosofia și concepția legii/ordonanței de urgență, este mai bine articulată în sistemul normativ. Acest aspect ține de opțiunea legiuitorului și de oportunitatea reglementării normative. Bicameralismul stabilit prin art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție nu presupune ca proiectul de lege să fie adoptat în mod identic de cele două Camere ale Parlamentului; din contră, Camera decizională este în drept să adopte proiectul de lege într-o formă diferită în măsura în care menține obiectul de reglementare al inițiativei legislative și concepția de ansamblu a acesteia. În cazul analizat, cea de-a doua Cameră nu a făcut altceva decât să se subsumeze obiectului de reglementare a proiectului legii de aprobare a ordonanței de urgență. Rezultă că legea astfel adoptată păstrează concepția inițială atât a inițiatorului, cât și a primei Camere sesizate, realizând, în același timp, o corelare cu dreptul comun reprezentat de Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.154 din 7 decembrie 2004, clarificându-se faptul că retragerea diplomei de doctor — act administrativ individual — se poate realiza atât prin revocare, cât și prin anulare. În aceste condiții, rezultă că nu există nici

deosebiri majore de conținut juridic și nici o configurație semnificativ diferită între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului.

60. Prin urmare, Curtea reține că modificările operate în cea de-a doua Cameră stabilesc în mod expres autoritatea care are competența de a anula diploma de doctor într-un mod similar cu textul legii adoptat de prima Cameră sesizată, respectiv prin mijlocirea unei instanțe judecătorești. În ceea ce privește modul și data încetării titlului de doctor, modificările operate în cea de-a doua Cameră au stabilit premisa normativă de la care se pornește pentru anularea diplomei de doctor. Reglementarea analizată, astfel cum a fost modelată în Camera decizională, corelează procedura de retragere a titlului și a diplomei de doctor, fără a schimba concepția de ansamblu a inițiatorului, și anume a Guvernului, și nici a primei Camere sesizate, și anume a Camerei Deputaților, drept care nu se poate reține încălcarea art. 61 alin. (2) și art. 75 alin. (1) din Constituție.

61. Curtea subliniază faptul că a fost investită, în mod exclusiv, cu soluționarea unor critici de neconstituționalitate extrinsecă, astfel încât, prin prezenta decizie, s-a pronunțat în limitele sesizării. De altfel, Curtea, în jurisprudența sa, a statuat că orice demers al său, dincolo de limitele sesizării, ar avea drept consecință ignorarea prevederilor constituționale și ale legii sale organice privind imposibilitatea sesizării din oficiu. Curtea nu poate acționa decât în limitele sesizării. Dacă ar proceda altfel, Curtea ar exercita un control de constituționalitate din oficiu, ceea ce este inadmisibil în raport cu prevederile art. 146 lit. a) din Constituție și ale Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale. Totodată, invocarea altor norme de referință în cadrul controlului de constituționalitate poate fi realizată doar în ipoteza în care Curtea a constatat, în prealabil, încălcarea uneia dintre normele de referință invocate (a se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 507 din 17 noiembrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.154 din 7 decembrie 2004, sau Decizia nr. 355 din 23 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 652 din 26 iulie 2018, paragraful 69).

62. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată și constată că Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 este constituțională în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 20 iunie 2019.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,

Benke Károly

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția pronunțată, cu majoritate de voturi, de Curtea Constituțională **formulăm prezenta opinie separată**, considerând că **sesizarea de neconstituționalitate se impunea a fi admisă și să se constate că Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 este neconstituțională în ansamblul său**, pentru argumentele ce vor fi expuse în continuare:

1) **Legea supusă controlului de constituționalitate contravine prevederilor art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție, întrucât aceasta a fost adoptată, în procedura reexaminării, cu ignorarea Deciziei nr. 624 din 26 octombrie 2016 și a jurisprudenței constante a Curții Constituționale în ceea ce privește constatarea neconstituționalității în ansamblu a unei legi.**

Prin Decizia Curții Constituționale nr. 624 din 26 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 937 din 22 noiembrie 2016, **Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016** privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 **a fost declarată neconstituțională în integralitate** pentru motive de neconstituționalitate extrinsecă (încălcarea principiului bicameralismului — paragrafele 30—41) și intrinsecă (cerințe referitoare la claritatea și previzibilitatea normei juridice — paragrafele 42—57).

Referitor la efectul deciziilor Curții Constituționale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate *a priori*, Constituția prevede la art. 147 alin. (2) că: „în cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, **Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale**”.

Aplicând aceste dispoziții la situația în care Curtea Constituțională constată neconstituționalitatea unei legi în ansamblul său, și nu doar a unor dispoziții din aceasta (situație pe care o regăsim în prezenta cauză), instanța constituțională a stabilit, printr-o jurisprudență constantă, faptul că „**pronunțarea unei astfel de decizii are un efect definitiv cu privire la acel act normativ, consecința fiind încetarea procesului legislativ în privința respectivei reglementări**”. De aceea, „**opțiunea legiuitorului de a legifera în materia în care Curtea Constituțională a admis o sesizare de neconstituționalitate cu privire la o lege în ansamblul său presupune parcurgerea tuturor fazelor procesului legislativ prevăzut de Constituție și de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului**”. (A se vedea în acest sens Decizia nr. 308 din 28 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 309 din 9 mai 2012, Decizia nr. 1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 123 din 19 februarie 2014, Decizia nr. 619 din 11 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 din 4 ianuarie 2017, Decizia nr. 89 din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 13 aprilie 2017, Decizia nr. 432 din 21 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 575 din 6 iulie 2018, Decizia nr. 681 din 6 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 190 din 11 martie 2019, Decizia nr. 22 din 16 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 131 din 19 februarie 2019.)

Curtea Constituțională și-a consolidat recent această jurisprudență, inclusiv prin raportare la legile de aprobare, uneori cu modificări, ale ordonanțelor de urgență. (A se vedea în acest sens Decizia nr. 761 din 17 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 46 din 20 ianuarie 2015, Decizia nr. 312 din 9 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 581 din 9 iulie 2018, Decizia nr. 392 din 6 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 9 iulie 2018, Decizia nr. 76 din

30 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 217 din 20 martie 2019, și Decizia nr. 214 din 9 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 435 din 3 iunie 2019.) Astfel, în Decizia nr. 76/2019, referitoare la admiterea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 105/2017 pentru modificarea art. 23 alin. (1) lit. c) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006, instanța de contencios constituțional a arătat, în paragraful 42, că „efectul juridic al prezentei decizii este circumscris art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală și jurisprudenței Curții în materie, astfel că Parlamentului îi revine obligația să constate **încetarea de drept a procesului legislativ, ca urmare a constatării neconstituționalității legii, în integralitatea sa, iar, în ipoteza inițierii unui nou demers legislativ cu privire la același domeniu de reglementare, să se conformeze celor statuate prin decizia de față**”.

Prin urmare, în prezenta cauză, Parlamentul avea obligația să constate încetarea de drept a procesului legislativ și, eventual, să inițieze un nou demers legislativ cu privire la același domeniu de reglementare, în cadrul căruia să pună de acord noua soluție legislativă cu decizia Curții Constituționale, ceea ce Parlamentul nu a făcut.

În context trebuie amintit precedentul reprezentat de Decizia nr. 761/2014 pentru că în acea cauză, detaliind efectele deciziilor sale prin care se constată, înainte de promulgare, neconstituționalitatea unor legi de aprobare a unor ordonanțe de urgență, Curtea a precizat *expressis verbis*: „Parlamentul, în baza art. 115 alin. (8) din Constituție și art. 147 alin. (2) din Constituție, urmează să reglementeze, prin legea de respingere, măsurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 55/2014 pentru a le pune în acord cu decizia Curții Constituționale.” Cu acel prilej, pentru a se conforma fie și numai parțial deciziei Curții Constituționale nr. 761/2014, Parlamentul a inițiat și adoptat Legea nr. 51/2017 privind respingerea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 55/2014 pentru reglementarea unor măsuri privind administrația publică locală, în care a stabilit că „toate efectele juridice, politice sau de altă natură, produse ca urmare a exprimării opțiunii de către persoanele prevăzute la alin. (1) al articolului unic din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 55/2014, se păstrează în integralitate”.

Același raționament era incident și în cauza de față.

Prin Decizia Curții Constituționale nr. 624/2016, Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 a fost declarată neconstituțională, în integralitatea sa, ceea ce are drept consecință invalidarea actului normativ adoptat cu încălcarea prevederilor constituționale și încetarea de drept a procesului legislativ în privința respectivei reglementări. Cu toate acestea, opinia majoritară constată că Parlamentul a decis să rămână investit cu proiectul de lege de aprobare a ordonanței de urgență și să continue procedura legislativă în sensul aprobării cu modificări a respectivei ordonanțe, ceea ce contravine dispozițiilor art. 147 din Constituție astfel cum acestea au fost dezvoltate în jurisprudența constantă a Curții Constituționale. Contrar opiniei majoritare, considerăm că legiuitorul nu putea rămâne investit în continuare cu proiectul de lege de aprobare a ordonanței de urgență și nu putea relua procesul legislativ de la etapa subsecventă înregistrării proiectului de lege de aprobare a ordonanței de urgență la prima Cameră sesizată de vreme ce, în situații similare, Parlamentul a înțeles să respecte caracterul obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale și să înceteze proceduri legislative similare.

Drept urmare, Parlamentul avea doar obligația constatării încetării procesului legislativ la data publicării în Monitorul Oficial

al României, Partea I, a deciziei instanței de contencios constituțional. Decizia Curții Constituționale prin care s-a constatat neconstituționalitatea extrinsecă a legii în ansamblul său — și nu doar a unor dispoziții ale legii, fapt ce ar fi permis deschiderea procedurii reexaminării legii — reprezintă, prin raportare la dispozițiile art. 147 alin. (4) din Constituție, temeiul pentru încetarea de drept a respectivului demers legislativ. Legiuitorul este liber să decidă dacă dorește să mai legisfeze în respectiva materie sau nu, iar dacă își menține voința de reglementare atunci trebuie să o facă în cadrul unui nou proces legislativ, cu parcurgerea tuturor etapelor sale specifice: înregistrarea unei inițiative legislative, însoțită de expunerea de motive, solicitarea și obținerea avizelor necesare, procedura întocmirii rapoartelor în comisiile de specialitate ale fiecărei Camere, dezbaterile și votul din fiecare Cameră, potrivit competenței stabilite de art. 75 din Constituție.

Așa cum se reține și în opinia majoritară, jurisprudența de până acum a Curții Constituționale în materia controlului *a priori* asupra legilor de aprobare ori de respingere a ordonanțelor de urgență (a se vedea și Decizia nr. 1.257 din 7 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 6 noiembrie 2009) conturează ideea că viciile extrinseci ale acestor legi nu afectează conținutul normativ al respectivelor ordonanțe, ci, conform art. 115 alin. (8) din Constituție, determină obligația Parlamentului de a reglementa prin legea de aprobare ori de respingere și efectele deja produse ale ordonanțelor de urgență vizate.

În măsura în care abordarea Curții Constituționale din opinia majoritară cu privire la această chestiune ar fi un reviriment de jurisprudență, el trebuia prezentat ca atare și motivat, altminteri sunt puse în discuție efectele obligatorii ale deciziilor Curții Constituționale stabilite prin art. 147 alin. (2) și (4) din Constituție, precum și coerența internă a jurisprudenței Curții, cu potențiale consecințe negative asupra predictibilității sistemului normativ.

Pentru aceste motive considerăm că Legea de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 este neconstituțională pentru motive extrinseci, care țin de nerespectarea efectelor obligatorii ale deciziilor Curții Constituționale, astfel cum acestea sunt reglementate în art. 147 din Constituție și dezvoltate în jurisprudența constantă a jurisdicției constituționale.

2) Legea supusă controlului de constituționalitate contravine prevederilor art. 61 și 75 din Constituție, încălcând principiul bicameralismului.

Prin Decizia nr. 624/2016, Legea de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 a fost declarată neconstituțională, întrucât, cu prilejul adoptării sale, nu a fost respectat principiul bicameralismului; acest motiv de neconstituționalitate subzistă și în prezenta cauză.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională **a stabilit inițial două criterii** ce trebuie întrunite cumulativ pentru a se identifica o încălcare a principiului bicameralismului, altminteri Camera decizională dobândind o poziție privilegiată. Aceste două criterii sunt: a) existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și b) existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului (a se vedea în acest sens deciziile Curții Constituționale nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din 28 mai 2009, nr. 413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, și nr. 1.533 din 28 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 20 decembrie 2011). Recent, Curtea Constituțională **a adăugat un nou criteriu**, reținând că evaluarea respectării principiului bicameralismului impune un examen comparativ între forma legii adoptate de Camera de reflecție și cea adoptată de Camera decizională prin raportare la scopul legii, în sensul de voință politică a autorilor propunerii legislative sau de filosofie, de concepție originară a actului normativ (a se vedea în acest sens Decizia nr. 62 din

7 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 161 din 3 martie 2017, Decizia nr. 514 din 5 iulie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 857 din 31 octombrie 2017, și Decizia nr. 62 din 13 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 373 din 2 mai 2018). Altfel spus, Curtea Constituțională este cea care a stabilit că modificările și completările pe care Camera decizională le aduce proiectului de lege sau propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legisfeze în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului (a se vedea în acest sens Decizia Curții Constituționale nr. 472/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 30 aprilie 2008).

Legea supusă controlului de constituționalitate în prezenta cauză a fost adoptată de prima Cameră sesizată, respectiv de Camera Deputaților, cu un articol unic, iar de Camera decizională cu două articole.

Camera Deputaților a stabilit că:

„**Diploma de doctor** încetează să mai producă efecte juridice după pronunțarea unei hotărâri judecătorești.”

Senatul, în calitate de cameră decizională, a stabilit că:

„**Titlul de doctor** încetează să producă efecte juridice din momentul comunicării dispoziției de retragere a acestuia” și că

„(1) Diploma de doctor este revocată sau anulată prin hotărârea definitivă a unei instanțe judecătorești.

(2) **Prin derogare de la dispozițiile alin. (6) al art. 1 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, instituția emitentă introduce acțiunea în anularea diplomei, în termen de un an de la data dispoziției de retragere a titlului de doctor.**”

Altfel spus, Camera decizională a adăugat la lege și aspecte care nu au fost niciodată avute în vedere nici de inițiator și nici de prima Cameră sesizată, introducând o derogare importantă de la un act normativ (Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004) care nu are nicio legătură cu domeniul de reglementare vizat de ordonanța de urgență aflată în procedura de aprobare (educația națională de nivel terțiar), în vădită contradicție și cu cele două criterii stabilite inițial de Curtea Constituțională, pentru a verifica respectarea principiului bicameralismului funcțional și cu cel de-al treilea, recent introdus.

Practic, în prezenta cauză, prima Cameră sesizată nu a avut ocazia să analizeze, să dezbată și să hotărască asupra soluțiilor legislative nou introduse de Camera decizională.

Senatul, adoptând în calitate de Cameră decizională Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011, a sustras dezbaterii și adoptării primei Camere sesizate completări care vizează aspecte importante ale legii, precum momentul de la care produce efecte juridice retragerea titlului de doctor, modul de revocare sau anulare a diplomei de doctor ori derogarea expresă de la prevederile art. 1 alin. (6) din Legea nr. 554/2004 cu privire la stabilirea obligației în sarcina instituției emitente de a introduce acțiunea în anularea diplomei, ceea ce contravine art. 61 alin. (2) și art. 75 alin. (1) din Constituție. Așadar, între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului există o deosebire majoră de conținut juridic pe care prima Cameră nu le-a analizat, ce nu se limitează doar la aspecte cuprinse în legea educației naționale, ci vizează și instituirea unei derogări în materia contenciosului administrativ — care nu făcea obiectul de reglementare al legii criticate. Apreciem că nu este vorba de o mai bună articulare a sistemului normativ și nici de o clarificare conceptuală în privința regimului juridic al actului administrativ care este diploma de doctor, prin care se conferă titlul de doctor, de vreme ce controlul judiciar al actelor administrative nu are cum să facă obiect de reglementare al legii educației și este exhaustiv tratat în legea contenciosului administrativ.

Pentru aceste motive considerăm că Legea de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 este neconstituțională pentru motive extrinseci, ce vizează nerespectarea principiului bicameralismului diferențiat funcțional, astfel cum acesta este reglementat în art. 61 și art. 75 din Constituție.

3) Nu în ultimul rând, remarcăm și nerespectarea de către legiuitor a cerințelor de calitate a legii, astfel cum acestea au fost dezvoltate, cu titlu de normă de referință, prin chiar jurisprudența Curții Constituționale, în măsura în care varianta legii adoptată de camera decizională operează cu două concepte juridice, respectiv titlul de doctor și diploma de doctor, fără a face clară legătura ori diferența dintre ele.

Curtea Constituțională a stabilit, în mod corect, că aceasta nu își poate extinde din oficiu controlul asupra unor dispoziții ale legii care nu au fost deferite controlului de constituționalitate de către autorul sesizării, însă, în virtutea funcției sale de garant al supremației Constituției (art. 142 din Legea fundamentală), jurisdicția constituțională poate releva din oficiu și alte prevederi constituționale ce au fost încălcate de o lege deja constatată a fi neconstituțională (a se vedea Decizia nr. 619 din 11 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 din 4 ianuarie 2017). Deși același raționament ar fi fost aplicabil și în prezenta cauză, contrar celor statuate prin decizia susmenționată, instanța de contencios constituțional a revenit

asupra acestei jurisprudențe, fără asumarea și motivarea corespunzătoare a acestui nou reviriment.

Și pentru acest motiv, de ordin intrinsec, legat de calitatea legii, apreciem că Legea de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 este neconstituțională.

★

Având în vedere toate aspectele relevate anterior, considerăm că, în cauză, s-ar fi impus ca sesizarea de neconstituționalitate formulată de Președintele României să fie admisă și să se constate că Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2016 privind modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011 este neconstituțională în ansamblul său, pentru motive extrinseci, care țin atât de nerespectarea efectelor obligatorii ale deciziilor Curții Constituționale, astfel cum acestea sunt reglementate în art. 147 din Constituție și dezvoltate în jurisprudența constantă a jurisdicției constituționale, de nerespectarea principiului bicameralismului diferențiat funcțional, așa cum acesta este reglementat în art. 61 și art. 75 din Constituție, cât și pentru motive care țin de calitatea legii astfel cum acest standard a fost explicat în jurisprudența Curții Constituționale.

Judecători,
dr. Livia Stanciu
prof. univ. dr. Elena-Simina Tănăsescu

HOTĂRĂRI ALE GUVERNULUI ROMÂNIEI

GUVERNUL ROMÂNIEI

HOTĂRÂRE

pentru re aprobarea indicatorilor tehnico-economici ai obiectivului de investiții „Reabilitare clădire C4 — Pavilion central — Facultatea de Agricultură din cadrul Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară «Ion Ionescu de la Brad» din Iași”

Având în vedere prevederile art. 223 alin. (1) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, în temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, și al art. 42 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. — Se re aprobă indicatorii tehnico-economici ai obiectivului de investiții „Reabilitare clădire C4 — Pavilion central — Facultatea de Agricultură din cadrul Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară «Ion Ionescu de la Brad» din Iași”, prevăzuți în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 2. — Finanțarea obiectivului de investiții prevăzut la art. 1 se face din veniturile proprii ale Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” din Iași și, în completare, de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Educației Naționale, în limita sumelor aprobate anual cu această destinație, precum și din alte surse legal constituite, conform programelor de investiții publice aprobate potrivit legii.

PRIM-MINISTRU
VASILICA-VIORICA DĂNCILĂ

Contrasemnează:
Ministrul educației naționale,
Ecaterina Andronescu
Viceprim-ministru, ministrul dezvoltării regionale
și administrației publice,
Vasile-Daniel Suciu
Ministrul finanțelor publice,
Eugen Orlando Teodorovici

**CARACTERISTICILE PRINCIPALE ȘI INDICATORII TEHNICO-ECONOMICI
ai obiectivului de investiții „Reabilitare clădire C4 — Pavilion central — Facultatea de Agricultură din cadrul
Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară «Ion Ionescu de la Brad» din Iași”**

Titular: Ministerul Educației Naționale

Beneficiar: Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” din Iași

Amplasament: Aleea Mihail Sadoveanu nr. 3, municipiul Iași, județul Iași

Indicatorii tehnico-economici

Valoarea totală a investiției (inclusiv TVA) (în prețuri valabile la 15.02.2019; 1 euro = 4,7383 lei), din care:	mii lei	48.818
construcții + montaj (C+M)	mii lei	37.215
Valoarea investiției rest de executat și de finanțat (inclusiv TVA) (în prețuri valabile la 15.02.2019; 1 euro = 4,7383 lei), din care:	mii lei	34.727
construcții + montaj (C+M)	mii lei	24.748
Eșalonarea investiției INV/C+M		
— Anul I	<u>mii lei</u>	<u>10.395</u>
	mii lei	9.359
— Anul II	<u>mii lei</u>	<u>16.530</u>
	mii lei	13.178
— Anul III	<u>mii lei</u>	<u>7.802</u>
	mii lei	2.211
Capacități:		
Regim de înălțime	S tehnic	parțial + P+2E+M
Suprafața construită	mp	4.015,07
Suprafața desfășurată	mp	16.060,28
Suprafața utilă totală	mp	13.248,79
Durata de realizare a investiției	luni	26

Factori de risc:

Obiectivul de investiții se va proteja cu respectarea reglementărilor tehnice: Cod de proiectare seismică — Partea I — Prevederi de proiectare pentru clădiri, indicativ P 100-1/2013; Normativ de siguranță la foc a construcțiilor, indicativ P 118/1999, cu modificările și completările ulterioare.

Finanțarea investiției:

Finanțarea obiectivului de investiții se va realiza din veniturile proprii ale Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” din Iași și, în completare, de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Educației Naționale, în limita sumelor aprobate anual cu această destinație, precum și din alte surse legal constituite, conform programelor de investiții publice aprobate potrivit legii.

ACTE ALE COLEGIULUI PSIHOLOGILOR DIN ROMÂNIA

COLEGIUL PSIHOLOGILOR DIN ROMÂNIA

HOTĂRÂRE

pentru modificarea Normelor privind competențele profesionale, educația, formarea și atestarea profesională ale psihologilor cu drept de liberă practică, aprobate prin Hotărârea Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România nr. 1/2019

Având în vedere dispozițiile Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, cu modificările ulterioare, în temeiul art. 51 din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 788/2005, cu completările ulterioare,

Comitetul director al Colegiului Psihologilor din România hotărăște:

Art. 1. — Normele privind competențele profesionale, educația, formarea și atestarea profesională ale psihologilor cu drept de liberă practică, aprobate prin Hotărârea Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România nr. 1/2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 173 din 5 martie 2019, se modifică după cum urmează:

1. La anexa nr. 2, articolul 1 va avea următorul cuprins:

„Art. 1. — (1) Educația și formarea profesională a psihologilor au două componente: educația și formarea inițială și educația și formarea continuă.

(2) Educația inițială a psihologilor, necesară în vederea obținerii dreptului de liberă practică, constă în absolvirea unui program de licență în psihologie sau deținerea unei diplome asimilate în condițiile legii.

(3) Formarea continuă este ulterioară educației inițiale și se orientează spre dezvoltarea de competențe care pot defini un traseu de specializare profesională sau asigură psihologilor dezvoltarea competențelor profesionale deja dobândite. Acumularea de credite din formarea continuă reprezintă o condiție a menținerii atestatului de liberă practică și de schimbare a treptei de atestare.

(4) Prin excepție, educația și formarea inițială a psihologilor din specialitățile psihoterapie și consiliere psihologică, precum și a altor specialiști care pot accesa competența generală în psihoterapie includ și un program specific de formare profesională complementară de lungă durată în domeniul psihoterapiei, respectiv consilierii psihologice, urmat după absolvirea studiilor de licență, derulat prin intermediul unei asociații profesionale de psihoterapie cu statut de furnizor de formare profesională înregistrat de către Colegiul Psihologilor din România — denumit în continuare *CPR*, sau prin colaborarea unei asociații profesionale cu statut de furnizor de formare profesională înregistrat de către *CPR* cu o universitate.

(5) Atestarea dreptului de liberă practică la nivel de psiholog specialist include la nivel de educație și formare inițială cerința absolvirii unui program de master în psihologie, respectiv domeniul general de specializare sau deținerea titlului de doctor în psihologie sau deținerea unei diplome echivalente în condițiile legii.”

2. La anexa nr. 3, articolul 4 va avea următorul conținut:

„Art. 4. — (1) Standardele pentru atestarea profesională la nivel de psiholog practicant sunt următoarele:

a) deținerea diplomei de licență în psihologie sau a unei diplome asimilate în condițiile legii;

b) pentru specialitățile psihoterapie și consiliere psihologică se adaugă cerința absolvirii unui program de formare de lungă

durată în psihoterapie, respectiv consiliere psihologică, conform standardelor pentru programele de formare;

c) pentru specialitățile psihoterapie și consiliere psihologică se adaugă cerința parcurgerii unui număr minim total de 150, respectiv 100 de ore de dezvoltare personală/autocunoaștere/experiență terapeutică personală, după caz, recunoscute de către școala de psihoterapie/furnizorul de formare care derulează programul;

d) promovarea probei scrise de evaluare a cunoștințelor.

(2) Standardele pentru atestarea profesională la nivel de psiholog specialist sunt următoarele:

a) deținerea diplomei de master în psihologie, respectiv în domeniul de specializare sau deținerea unei diplome asimilate în condițiile legii;

b) încheierea supervizării obligatorii: minimum 150 de ore pentru specialitatea psihoterapie și 100 de ore pentru celelalte specialități;

c) minimum 5 ani de experiență demonstrabilă ca psiholog practicant;

d) formare continuă, 10 credite/an;

e) promovarea probei scrise de evaluare a cunoștințelor și a interviului bazat pe portofoliu;

f) pentru specialitățile psihoterapie și consiliere psihologică se adaugă cerința parcurgerii unui număr minim total de 100, respectiv 50 de ore de dezvoltare personală/autocunoaștere/experiență terapeutică personală, după caz, recunoscute de către școala de psihoterapie/furnizorul de formare care derulează programul.

(3) Standardele pentru atestarea profesională la nivel de psiholog principal:

a) minimum 5 ani experiență demonstrabilă ca specialist;

b) formare continuă, 10 credite/an;

c) promovarea interviului bazat pe portofoliu.

(4) Exerțarea profesiei de psiholog în regim autonom se poate realiza după absolvirea unui program de master în psihologie, respectiv domeniul general de specializare și terminarea perioadei de supervizare obligatorii cu un raport favorabil. Mențiunea privind exercitarea profesiei în regim autonom va fi înregistrată în Registrul unic al psihologilor cu drept de liberă practică din România.”

3. La anexa nr. 3, articolul 5 va avea următorul conținut:

„Art. 5. — Arhitectura generală a atestării liberei practici în psihologie de către *CPR* se prezintă astfel:

1. Absolvenții de licență în psihologie sau deținătorii de diplome asimilate în condițiile legii care îndeplinesc și celelalte condiții legale pentru atestarea profesională pot aplica pentru înscrierea în *CPR* și atestarea dreptului de practică în psihologie și vor susține procedura specifică de atestare. Absolvenții de

psihologie pot accesa competența generală în psihopedagogie specială, absolvenții de psihopedagogie specială pot accesa specialitatea psihopedagogie specială, iar absolvenții de studii universitare în domenii conexe psihologiei — medicină/ psihopedagogie/filosofie/teologie/asistență socială pot accesa, în condițiile generale definite prin prezentele norme, competența în psihoterapie.

2. Candidații declarați admiși în urma parcurgerii procedurii de atestare dobândesc atestatul de liberă practică, cu nivelul/treapta psiholog practicant, în condiții de supervizare, în specialitatea/competența pentru care optează. Excepție fac cei care optează pentru specialitățile psihoterapie și consiliere psihologică sau pentru competența generală în psihoterapie, care trebuie să parcurgă prima etapă a unui program de formare de lungă durată într-o formă specifică de psihoterapie, respectiv consiliere psihologică, avizat de către CPR, conform standardelor precizate la art. 4. Licențiații în celelalte domenii care pot accesa competențele generale, care au fost declarați admiși, dobândesc atestatul de liberă practică, cu nivelul/treapta practicant, în competența generală pentru care au aplicat.

3. După minimum 5 ani de liberă practică la nivel de practicant, psihologul se poate prezenta pentru obținerea nivelului/treptei de specialist în aceeași specialitate/competență generală și poate parcurge procedura specifică de atestare dacă:

a) a absolvit un program de master în psihologie acreditat de MEN și avizat de CPR pentru un domeniu profesional sau deține o diplomă echivalentă în condițiile legii. Domeniile de avizare profesională a masteratelor sunt: clinic, muncă-organizații-transporturi, educație. Un program de master poate să fie acreditat numai în unul dintre cele trei domenii și poate include pachete de discipline care pot fi avizate/recunoscute ca formare profesională în cadrul altui domeniu decât cel de bază al programului. Pentru programele de master absolvite în străinătate și echivalente de CNRED, comisia de specialitate va analiza curricula acestora și va decide avizarea în unul dintre domenii. Sunt exceptați de la cerința absolvirii unui program de master în domeniul de specialitate absolvenții facultăților de medicină cu specializarea psihiatrie care accesează competența în psihoterapie;

b) cel puțin 1 an de practică psihologică s-a realizat sub supervizare, fiind acoperit numărul minim de ore de supervizare de 150 de ore pentru specialitatea/competența în psihoterapie și 100 de ore pentru restul specialităților, pe baza unui contract cu cel puțin un supervisor în domeniu;

c) a realizat numărul minimal de credite de formare continuă de 10 credite anual sau însumat pe perioada de practică ca psiholog practicant.

4. Specialitatea/Competența generală în psihoterapie și specialitatea consiliere psihologică presupun o pregătire suplimentară în cadrul unor programe de formare de lungă durată avizate de către CPR, conform standardelor precizate la art. 4.

5. După minimum 1 an de la obținerea dreptului de liberă practică la nivel de practicant în condiții de supervizare, psihologul poate solicita trecerea la practica autonomă în aceeași specialitate/competență generală dacă:

a) a efectuat orele obligatorii de supervizare;

b) deține o diplomă de master în psihologie sau o diplomă echivalentă în condițiile legii;

c) a practicat minimum 1 an în condiții de supervizare.

6. Psihologul cu drept de liberă practică la nivel de specialist se poate prezenta pentru derularea procedurii specifice pentru atestarea la nivelul/treapta de principal în aceeași specialitate/competență generală dacă:

a) a practicat minimum 5 ani la nivelul treptei de specialist;

b) a realizat numărul minimal de credite de formare continuă anual sau însumat pe 5 ani.”

4. **La anexa nr. 3 articolul 6, punctul 3 se abrogă.**
5. **La anexa nr. 3 articolul 15, alineatul (2) va avea următorul conținut:**

„(2) Pentru o perioadă de 3 ani de la data intrării în vigoare a prezentelor norme, obținerea dreptului de liberă practică se va putea realiza și în baza procedurilor aplicabile la momentul intrării în vigoare a prezentelor norme, respective cele aplicabile anterior datei de 5.03.2019 pentru absolvenții care la momentul intrării în vigoare a prezentelor norme se aflau înscriși într-un program de formare complementară și pentru psihologii aflați pe treapta de practicant la momentul intrării în vigoare a acestora.”

Art. II. — Prezenta hotărâre se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intră în vigoare la data publicării.

Președintele Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România,
Ion Dafinoiu

București, 7 iunie 2019.
Nr. 7.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

